Ilmub aastast 1999

KESKNÄDAL

Hind 0,58 €

ISSN 1406-9083

Nr 23 (802) 13. juuni 2012

RAHVA POLIITIKALEHT

Üks viiendik Riigikogust

Foto: Taavi Pukk

Vasakult: Peeter Võsa, Valeri Korb, Yana Toom, Jüri Ratas, Eldar Efendijev, Kadri Simson, Vladimir Velman, Heimar Lenk, Mailis Reps, Mihhail Stalnuhhin, Enn Eesmaa, Marika Tuus-Laul, Viktor Vassiljev, Lauri Laasi, Aadu Must, Ester Tuiksoo, Priit Toobal, Kalev Kallo, Olga Sõtnik, Aivar Riisalu, Tarmo Tamm.

SUUR JÕUD: Riigikogu Keskerakonna fraktsiooni 21 liiget kevadise istungjärgu viimase töönädala hommikul, 11. juunil 2012. Üks viiendik parlamendist on suur jõud – Keskerakonna fraktsioonil on neli esindajat Euroopa Liidu asjade komisjonis ning kaks esindajat kõigis teistes komisjonides. Üks viiendik Riigikogu liikmetest on jõud, mis võib algatada põhiseaduse muutmise, kutsuda kokku erakorralise istungi ja avaldada töögatoimetulematule valitsuseliikmele umbusaldust.
Veelgi tähtsam on aga see, et Keskerakonna fraktsioon on Riigikogus juhtiv opositsioonijõud, mis teeb valitsuse tööle konstruktiivset kriitikat ning pakub omalt poolt välja, kuidas Eesti elu paremaks muuta. Keskerakondlastest Riigikogu liikmed esindavad oma valijate huve ning seisavad just nende põhimõtete ja ideede eest, mille poolt valija hääle andis.

Loe tänasest Kesknädalast, millest kirjutavad Riigikogu keskerakondlased!

2. lk Jüri Ratas
Priit Toobal
3. lk Ester Tuiksoo
4. lk Mailis Reps
Heimar Lenk
5. lk Tarmo Tamm
Kuidas fraktsioon Järvamaal käis
8. lk Enn Eesmaa juubelilugu filmiajaloolisest staarist Judy Carlandist.

Kn 13. juuni netiversioonis ilmub Enn Eesmaalt Eesti riigi olukorrast põhjalik ülevaade, mille ta esitas Keskerakonna volikogul 2. juunil. Paberkandjal saab seda lugeda 20. juunil.

Priit Toobal kirjutab 20. juuni lehes aga uuest avaliku teenistuse seadusest.

Head lugemist ja teadasaamist!

14. juunil lõpetab Riigikogu oma tänavukevadised toimetamised. Suvel ootab ees mõnigi erakorraline istung. Sügisel kogunetakse Toompea saali 10. septembril.

Juhtkiri

Eesti panus ei tohi tulla inimeste arvelt

JÜRI RATAS
Riigikogu aseesimees

Kaks kolmandikku Eesti kodanikest toetas 2003. aasta sügisel rahvahääletusel EL-i astumist. Eurole ülemineku küsimuses eraldi rahvahääletust ei korraldatud, kuid alates 2011. aastast oleme euroala liige. Kui algul loodeti, et euroga liitumine on üdini positiivne, võimaldades meil edukatele riikidele kiiremini järele jõuda, on tänaseks selge, et reaalsus ei ole nii roosiline.
Majanduslangus pole mitme Euroopa riigi jaoks veel lõppenud ja osa euroala ei ole võimeline laenukohustusi iseseisvalt tagasi maksma. Seetõttu loodi ajutine päästemehhanism – Euroopa Finantsstabiilsuse Fond (EFSF) – ja plaanitakse asutada ka alatine päästemehhanism – Euroopa Stabiilsusmehhanism (ESM). Esialgne ajakava näeb ette viimase käivitumist juba järgmisel kuul.
Arutelu ESM-i üle on tekitanud rohkesti eriarvamusi. Inimestele on jäänud segaseks, mida see endast täpsemalt kujutab. ESM on iseseisev, rahvusvahelise õiguse alusel loodav finantsinstitutsioon, mis annab välja abilaene raskustes olevatele euroala liikmetele. ESM-i kapitalimaht on kokku 700 miljardit eurot, millest ESM-i tuleb asutajariikidel 80 miljardit eurot reaalselt sisse maksta.

Eesti kohustub alates 2012. aasta juulist ESM-i paigutama ca 150 miljonit eurot. Lisaks garanteerime 1,15 miljardit eurot.
Mõistan inimesi, kelle hinnangul ei peaks suhteliselt vaene Eesti aitama selliseid endast rikkamaid riike nagu Kreeka. Majanduskriis mõjus meile laastavalt ja rahapuuduse all kannatab suur hulk elanikkonnast. Kuid euroala terviklikkus ning majanduslik tasakaal on meie kõigi huvides ja euroala liikmena tuleb Eestil paratamatult oma panus anda.

Tähelepanu tuleb pöörata ka seadusandlusele. ESM-i asutamisleping on õiguskantsler Indrek Tederi hinnangul põhiseadusega vastuolus, mistõttu ta pöördus 12. märtsil Riigikohtusse. Õiguskantsleri hinnangul on põhiseadusega vastuolus ESM-i asutamislepingu säte, mis näeb ette

KESKMÕTE: ***Kui meie peame olema solidaarsed rahanduse küsimustes, siis tuleb EL-il võrdselt kohelda ka meie põllumehi.***

finantsabi andmiseks kiirmenetluse võimaluse, kus nõusolekuks on vaja vaid 85-protsendist häälteenamust. See tähendaks, et teatud juhtudel saaksid kuus suuremat euroala riiki langetada laenuotsuseid kõigi 17 euroalaliikme nimel ja meie Riigikogu arvamusel poleks reaalset jõudu.
Põhjalikumat arutelu vajab ka otsustusprotsess ESM-i kaudu laenude väljamaksmisel. Raha eraldamist abivajajatele tuleb otsustada Riigikogu täiskogus. Kui valitsuserakonnad soovivad anda selle õiguse Riigikogu EL-i asjade komisjonile, oleks see otsus õiguskantsleri hinnangul põhiseadusega vastuolus.
Eesti kipub sageli olema üliagar EL-i juhtriikide poliitika toetamisel. Riigikogul ja valitsusel tuleb ennekõike lähtuda Eesti huvidest.
Ühe näitena tooksin EL-ist saadavate põllumajandustoetuste suurendamise vajaduse. Liidu keskmine otsetoetuste tase on üle kahe korra väiksem kui Euroopas keskmiselt ja mõnes riigis on see meie omast 3–4 korda kõrgem. Kui meie peame olema solidaarsed rahanduse küsimustes, siis tuleb EL-il võrdselt kohelda ka meie põllumehi.

Euroala probleeme ei lahenda ainult päästemehhanismidega. Kriisist väljumiseks on vaja keskenduda Euroopa majanduse konkurentsivõime tõstmisele. Meie inimeste põhilised mured on seotud igapäevase toimetulekuga ja Eesti palgad on jätkuvalt kordades madalamad euroala keskmisest. Toetustega ehitame küll teid laiemaks, kuid eeskätt peame seadma prioriteediks kõrgtehnoloogia arendamise.

KESKNÄDAL

Aadress: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde	urmi@kesknadal.ee	**6 274 583**
Uudistejuht Indrek Veiserik	indrek@kesknadal.ee	**6 274 571**
Toimetaja Tiit Maksim	tiit@kesknadal.ee	**6 274 573**

Toimetus käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

NÄDALA NUPUD

Rask: Aeg riivas kohtunike sõltumatust

Riigikogu liige Priit Toobal (***pildil***) küsis parlamendi ees esinenud Riigikohtu esimehelt Märt Raskilt, kas Kaitsepolitseiameti peadirektor Raivo Aeg mõjutas kohtunikke, kui andis 5. märtsil Postimehele ajaloolise intervjuu, kus ta Toobali hinnangul sõnaselgelt survestas kohtunikke maadevahetuse-lugu kommenteerides.
Toobal tsiteeris Raskile Aegi poolt ajalehes öeldut: "Kohtunikul pole isegi formaalseid põhjusi mingit asja õigeks mõista."
Toobal küsis Raskilt: „Maadevahetuse kohtunik Valeri Lõõnik saatis selle peale Riigikohtule ja teile kirja. Tollal märtsis vastasite ajakirjanduse vahendusel, et pöördumine ja see kiri Lõõniku poolt on veel liiga värske, et seda kommenteerida. Täna on juuni algus, kas olete selle kirja, selle pöördumise osas seisukoha võtnud ja milline see on? Ja natuke võib-olla ka laiemalt, kuidas te suhtute sellesse, et uurimisorgani juht sekkub avalikult ja nii jõuliselt kohtunike töösse?" (Riigikogu stenogrammist – *Kn*)
Rask alustas küsimusele vastamist lõpust: „... Õigusemõistmise aadressil sõna võtmine peaks olema üsna hästi sõnastatud ja läbi kaalutud, kui seda teeb autoriteetne asutuse juht. Isiklikult arvan, et tegemist oli keelevääratusega, sellepärast et see on üks lause kontekstist. Mul ei ole olnud võimalust ega ka vajadust Raivo Aegiga sel teemal vestelda. Küll aga teie poolt esitatuna ja ajakirjanduses samamoodi tsiteerituna on kohtute sõltumatuse riive selgelt olemas. Selliste avaldustega võib, ma kujutan ette, internetiavarustes või ka kollases ajakirjanduses keegi välja tulla, aga tõsiselt võetava riigiasutuse juht peaks olema valivam oma sõnastuses.
Mis puudutab Valeri Lõõniku kirja, siis siin on aetud midagi segamini. Täie tõsidusega uurisime Riigikohtus kirjavahetust Valeri Lõõnikuga ja selgus, et Valeri Lõõnik oli saatnud Riigikohtu esimehele kirja eelmise aasta juunis, mitte nüüd. Aga ajakirjandus võttis kuskilt selle, justkui oleks Valeri Lõõnik pöördunud selle intervjuu peale. Selle intervjuu peale Valeri Lõõnik pöördunud ei ole." (RK stenogrammist – *Kn*)
Seega Riigikohtu esimees tunnistas Riigikogu ees, et Aeg, sel kombel tsiteerituna, siiski riivas kohtute sõltumatust, milleks tal kahtlemata õigust ei ole.

Ka sotsidelt saavad ärimehed seadusi osta

Kuigi viimastel nädalatel räägitakse põhiliselt Reformierakonna rahastamisest, ei ole puhtad ka ennast väga puhtana näidata tahtvad erakonnad. Postimehe reporter Nils Niitra kirjutas 31. mail tähelepanuväärse ülevaate „Erakondade kobarannetused kõndisid riigikoguga ühte jalga", kus ta võrdles Riigikogus vastu võetud seadusi erakondadele suuremate annetuste laekumise ajaga. Muu hulgas on seal toodud näide ka sellest, kuidas muidu pailapse staatusele pürgiv SDE on „ostnud" hasartmängumaksu seaduse, või vähemasti paistab see täpselt niimoodi välja.
„Sotsiaaldemokraadid elavad üldiselt vägagi kasinat elu," kirjutab Niitra, „ent 2009. aasta aprillis tabas sedagi erakonda tavatu kobarannetuste laine. Ainuüksi kolme päevaga ehk 20. aprillist 22. aprillini annetas seitse erakondlast kokku 110 000 krooni. Ent sellele tuleb lisada veel 25 000 krooni, sest juba 7. aprillil tegi otsa 15000-kroonise annetusega lahti Jörgen Siil ja 12. aprillil panustas 10 000 krooni toonane peasekretär Randel Länts."
Nimelt oli toona koalitsiooni kuulunud sotside rahandusminister Ivari Padar Riigikogu ette toonud eelnõu, mis väga meeldis kasiinoettevõtjatele. Selsamal 22. aprillil ehk kobarannetuste viimasel päeval võttis Riigikogu vastu hasartmängumaksu seaduse.
„Sotsiaaldemokraadid ei ole suutnud valitsuses viibides astmelist tulumaksu ellu viia, küll aga tõid nad selle seadusega Eestisse astmelise kasiinomaksu," ironiseerib Niitra. Selle seadusega kehtestati kaughasartmängudele madal, vaid viieprotsendine maksumäär.
Postimehe uurimisel selgus, et suuremad annetused laekusid Sotsiaaldemokraatlikule Erakonnale ajavahemikus 7. aprillist 22. aprillini ehk seaduse vastuvõtmise päevani (kroonides) järgmiselt: 7.04. Jörgen Siil 15 000; 12.04 Randel Länts 10 000; 20.04 Jaan Klooster 5000; 20.04 Katrin Saks 25 000; 21.04 Kalvi Kõva 10 000; 21.04 Jüri Tamm 25 000; 22.04 Katrin Saks 10 000; 22.04 Jarno Laur 25 000; 22.04 Rannar Vassiljev 10 000; kokku 135 000.
Samasugust seaduste ostmise võimalikku rida oli Postimees jälginud ka Reformi ja IRL-i puhul. Kesk pälvib selles osas kahtlemata vähem tähelepanu, kuna ta on olnud teistest märksa vähem võimul.

Perekond Ossinovski ostis endale erakonna – SDE

Eesti Ekspress avalikustas, et 2011. aastal said sotsid suurimad annetused Ossinovskite suguvõsalt, kelle raha moodustas partei kassast terve viiendiku.
Raudteetransiidiga tegelevat firmat *Spacekom* juhtiv Oleg Ossinovski annetas mullu veebruaris sotsidele 15 000 eurot. Tema poja, Riigikogu liikme Jevgeni Ossinovski suurim üksikannetus oli 8700 eurot, kuid ta tegi aasta jooksul parteile 15 annetust, mistõttu kasvas see summa 30047 euroni. Mullu jaanuaris annetas parteile 5000 eurot Jevgeni vanaisa Grigori Kovalevski. Kokku sai SDE Ossinovskite perekonnalt 50047 eurot ehk iga viienda parteile annetatud euro.
Erakonna esimees Sven Mikser kommenteeris meedias suure raha saamist nii: Ossinovskid on partei rahastajatena küll olulised, kuid SDE huvi olevat vähendada raha mõju poliitilistele huvidele.
Idapoolsest transiidiärist tulev raha kahtlemata ei ole idaraha, ei ole! Ja sotsidele annetamine pole kindlasti patt – mida see aga oleks mõnele teisele erakonnale, kes pole ida poolt raha saamist tunnistanud ja mida pole kõigi jõustruktuuride väsimatutele ponnistustele vaatamata suudetud ka tõestada.

HIIBUSE NÄDAL

SEEKORD POLE MICHALI KÄSI TÕESTI MÄNGUS

Põdra maffiasaaga jätkub – küsimused hakkavad ennast ise vastama!

Organiseeritud kuritegevusest Eesti õiguskaitseorganites

Loe ka:
Kesknädal 23. mai 2012 ja Kesknädal 6. juuni 2012

Lõpetasin oma 23. mai kirjatüki, mis pajatas organiseeritud kuritegevusest õiguskaitseorganites, mitme küsimusega, mis jäid Indrek Põdra süüdimõistmise järel vastuseta. Aga ennäe imet, küsimused hakkavad ennast ise vastama!

KALLE KLANDORF
endine kriminaalpolitsei töötaja

Üks küsimus puudutas Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) Rahapesu Andmebüroo (RAB) töötajaid, kes Delfi andmetel osutasid Indrek Põdrale ebaseaduslikke teeneid. Detsembris esitas Delfi realistliku hüpoteesi, et Põder võis olla seotud RAB-i kaudu tulnud info manipuleerimisega.
Tema kohtuotsusest selgub, et selles abistas teda büroo tundmatu töötaja „O“, kelle juurde suunas Põder läbirääkimistele Oleg Smoli, seoses küpsenud plaaniga kaaperdada Krediidipank. Ilmselt said RAB-i töötajad selle eest ka tasustatud.

Probleemid Rahapesu Andmebüroo töötajatega

algasid juba aastaid enne Indrek Põdra jõugu moodustamist. 2003. aastal töötas Maksuametis maksupettuste tõkestamise talituse pearevidendi ametikohal Priit Karumaa. Samal ajal hakkas ta Venemaa kodaniku Nelli Vakhterova ülesandel koguma teavet Eestis tegutsevate firmade AS Noil Gas ja AS Noil Group tegevuse kohta. Selleks kasutas ta maksusaladust sisaldavaid Maksuameti andmebaase.
24. oktoobril 2003. aastal kohtus Karumaa koos Vakhterovaga ühes Moskva hotellis Venemaa äriühingu *Surgutgazprom* töötajate Aleksandr Maslenikoviga ja Holodovi-nimelise isikuga, kellele Karumaa edastas Maksuameti andmebaasidest kogutud piiratud juurdepääsuga teavet eelpooltoodud firmade kohta.

18. märtsil 2004. aastal andis Karumaa P. I.-le tema elukohas 3000 krooni sularaha ning 22. märtsil samas kohas veel 2000 krooni, et viimane annaks selle raha edasi Keskkriminaalpolitsei Rahapesu Andmebüroo ametnikule, et viimane tooks Karumaale AS-i Noil Grupp Hansapanga pangakonto väljavõtte. Samal päeval andis politsei juhtivinspektor Aivar Orukask Karumaale üle 24-l lehel AS Noil Grupi Hansapanga kontoväljavõtte, pärast mida andis P. I. Orukasele väljavõtte eest üle 5000 krooni.
15. novembril 2004. aastal toimus Tallinna Linnakohtus istung, kus Priit Karumaa mõisteti kokkuleppemenetluse korras süüdi altkäemaksu andmises. Kohtuotsusega konfiskeeriti Orukase käest 5000 krooni.

Sellesse kohtuotsusesse süvenedes

tekib taas hulk küsimusi, kuid neile on juba lihtsam vastata. Kuna antud kuritegu uuris Kaitsepolitseiamet, siis üheks menetlejaks võis olla meile nüüdseks juba tuntud Indrek Põder. Kasutades olukorda enda huvides ära, võis Põder mõjutada Aivar Orukaske asuma kaitsepolitseiga koostööle. Kui seda koostööd tehti riigi hüvanguks, oleks see veel mõistetav, aga tundub, et Põder kasutas enda poolt mõjutatavaid politseiametnikke ära kuritegelikel eesmärkidel.
Need, kes tema provokatsioonidele ei allunud, sunniti töölt lahkuma või, mis veelgi hullem, nende suhtes alustati menetlust kokkuklopsitud süüdistuste alusel.

Kõigi eelduste ja Eesti Vabariigi seaduste kohaselt

oleks kohus pidanud Orukasele mõistma karistuse vähemalt altkäemaksu võtmise eest, rääkimata sellest, et Orukask oli ametnik, kellele laienes rahapesu ja terrorismi rahastamise seaduse §21 lg2. Selle kohaselt on RAB-is sisalduvale infole juurdepääs ainult büroo töötajatel.

Sama paragrahvi esimese lõike kohaselt edastatakse RAB-is registreeritud andmeid ainult uurimist teostavale asutusele ja prokurörile. Seega oli antud kontoväljavõtte puhul tegemist piiratud juurdepääsuga teabega. Ometi pidi Orukask tagastama vaid saadud altkäemaksu.

Nüüd, kümmekond aastat hiljem,

ilmub hämaratel asjaoludel kohtuotsusesse RAB-i töötaja „O“, kes osutab ebaseaduslikke teeneid Indrek Põdrale. Sama kummalisel kombel töötab andmebüroos Aivar Orukask, kes jäeti segastel asjaoludel kriminaalasjas karistamata. Selline mees teeb karjääri, kuid keegi ei pea seda imelikuks ega tõsta kisa.
Kogu loos hämmastab mind, et prokuratuur ei vaidlustanud mõistetamatut kohtuotsust ega nõudnud Aivar Orukasele reaalset karistust. Minu andmetel (võimalik, et ma eksin) kureeris prokuratuuri poolt Kaitsepolitseiameti tööd praegune riigi peaprokurör Norman Aas. Väidetavalt ei kandnud Aas tolleaegsele peaprokurörile sellisest menetluse käigust ka ette.
Olles vestelnud erinevate kapo tööd tundvate spetsialistidega, ütlevad nad, et selline asjade käik on täiesti võimalik.
Loomulikult seavad nad aga kahtluse alla kogu selle loo menetluse. Mõned asjatundjad on väitnud, et selle juhtumi puhul on selgelt tegu majandusspionaažiga ning Karumaa Venemaa-kontaktid olid julgeolekuasutuste taustaga.
Seda kinnitab ka kapo 2004. aasta aastaraamat, kus teatati, et jälituskombinatsiooni tulemusena tuvastati juhtum, kus Priit Karumaa andis kütusefirma pangakonto väljavõtte saamiseks kõrgele politseiametnikule 6500 krooni altkäemaksu:
“*Kinnipidamisel leidis kaitsepolitsei Priit Karumaa juurest kütusefirma majandustegevuse kohta koostatud kokkuvõtte, mis sisaldas põhjalikku informatsiooni kütusefirma majandustegevuse, pangakonto liikumiste ning firmaga seotud isikute tausta kohta.*
Kriminaalasja eeluurimisel kogutud andmete põhjal pidi Priit Karumaa saama kõnealuse kokkuvõtte koostamise eest Venemaa julgeolekustruktuuride taustaga isikutelt tasuna üle 90000 krooni.
Kõnealuse juhtumi puhul ei saa enam rääkida tavakorruptsioonist, sest lisandus ka riigi julgeoleku seisukohalt huvipakkuv vastuluuraspekt.“

Igal juhul on „kõrge politseiametnik“ Aivar Orukask endiselt RAB-is juhtival kohal ja väidab, et on Põdraga kohtunud vaid ühel korral Meelis Tanieli kabinetis, kuigi Põder nimetas teda enda suureks sõbraks.
Siit algab küsimuste ring uuesti.

Klandorfi sama lugu ilmus ka 12. juunil Delfis

OLEME RAHAPESUMAA? Eesti venitas omal ajal rahapesuvastase seaduse vastuvõtmisega piinlikult kaua. Nüüd oleme jõudnud olukorda, kus probleemid Rahapesu Andmebüroo töötajatega algasid juba aastaid enne Indrek Põdra jõugu moodustamist 2003. aastal.

Põllumehed, võitlusse – 500 miljoni tarbijaga Euroopa turg ootab!

Põllumajandusettevõtjast kui toidutootjast räägitakse ikka siis, kui esile kerkib mõni probleem: taud, toetused vms. Viimasel nädalal on päevapoliitikas ülitähtsaks muutunud uuel Euroopa Liidu finantsperioodil (2014–2020) põllumajandustootjaile makstavad toetused.

ESTER TUIKSOO
Riigikogu liige, Keskerakond, ekspõllumajandusminister

Täna me veel täpselt ei tea, milliste finantsperspektiivi tulemustega lõpetab Taani oma eesistumise sel poolaastal. Midagi saab selgeks 1. juuliks, kui eesistumisvastutuse võtab Küpros.
Ühtse põllumajanduspoliitika (ÜPP) mitu aastat kestnud arutelud ja läbirääkimised hakkavad konkretiseeruma, mis tingib ka rohkem selgitustööd Euroopa kolleegidele ja konkurentidele. Balti riikide põllumeesteorganisatsioonid on teinud toetuste ühtlustamise osas väga aktiivset koostööd, palju kohtumisi on peetud nii kodumail kui ka Brüsselis.

Balti riigid nõuavad toetusi koos

Riigikogu maaelukomisjon kutsus kevadel külla Läti ja Leedu vastavad parlamendikomisjonid. Läbirääkimiste peateemaks kujunesid loomulikult Balti riikide põllumajandustoetused.mis on kõige madalamad, võrreldes teiste EL-i riikide põllumeestele määratud toetustega. Koos valmistati ette kirjalik pöördumine Euroopa Komisjoni põllumajandusvoliniku Dacian Ciolose (endine Rumeenia põllumajandusminister – *Toim.*) poole. Meid mõistev vastus on temalt tänaseks olemas, samuti ettevaatlik lubadus tugeva ÜPP säilitamiseks. Muidugi sõltub jaotumine ka Europarlamendi otsustest ja liikmesriikide seisukohtadest.
Uue finantsperioodi ettevalmistamise käigus oleme jõudnud selleni, et eelmisel nädalal tulid Läti, Leedu ja Eesti põllumehed ise valitsustele appi, korjates allkirju tänavatel ja suuremates kaubandusfirmades. Loodetakse, et allkirjade hulk saab sedavõrd muljetavaldav, et Euroopa otsustajad ei suuda sellele vastu panna ja nõustuvad koos teiste riikide põllumajandusjuhtidega võrdsustama Baltikumi põllumeeste otsetoetused teistele põllumajandustootjatele võimaldatuga.

Keskerakond liitus põllumeeste aktsiooniga

Ka Keskerakonnas on peetud läbi aegade oluliseks maaelu, põllumajandust ja regionaalpoliitikat. Oleme liitunud selle aktsiooniga, et olla toeks meie põllumajandusorganisatsioonidele. Keskerakonna kodulehel ja büroodes saab 17. juunini anda allkirja meie põllumeestele võrdsemate tingimuste loomiseks ühtsel 500 miljoni tarbijaga Euroopa turul. Kui Eesti tarbija toetab omamaist põllumajandustootjat, toetab ta seeläbi ju ka õiglast hinda värske, eestimaise põllumajandustoodangu eest.

Mailis Reps inimõiguste rühma aseesimeheks

Riigikogu pressitalitus teatas, et äsjamoodustatud inimõiguste rühma koosseisu kuulub Riigikogu 16 liiget. Esimeheks valiti Mart Nutt (IRL) ja aseesimeheks Mailis Reps (KE).

„Rühma eesmärkideks on kaasa aidata inimõigustega seotud küsimuste lahendamisele Riigikogu tasandil, suhelda inimõigustega tegelevate üksustega teiste riikide parlamentides ja rahvusvahelistes organisatsioonides. Samuti teha koostööd inimõigusorganisatsioonidega nii Eestis kui ka mujal,“ selgitas Nutt.

Mailis Reps ütles Kesknädalale, et inimõiguste kaitse saadikurühma eesmärk on pöörata suuremat tähelepanu inimõiguste olukorrale nii meil kui ka mujal ning olla partneriks sellesarnastele initsiatiividele teistes riikides.
„Meie eesmärk on Eesti sees suurendada koostööd erinevate organisatsioonide vahel, aga ka tõsta Riigikogu liikmete teadmisi. Olen Euroopa Nõukogus vastutav ekspert inimõiguste kaitsjate olukorrast ning seetõttu pidevalt kursis inimõiguste olukorraga Euroopa kõige keerulisemates piirkondades Põhja-Kaukaasias, Aserbaidžaanis, Armeenias, Bosnias jm. Oluline on see teadmine tuua ka meie ühiskonda. Aseesimehena toon kindlasti ka meie venekeelse elanikkonna ootusi teemadesse, mida härra Nutt sedavõrd ei kajasta.“

Riigikogu pressitalitus, Kn

Baltimaade põllumeeste kannatus otsas

Poolteise aasta pärast algab Euroopa Liidus uus eelarveperiood, kus oluline osa on põllumajandustoetustel. Balti riikidele antavad toetused on täna madalaimad ja seda olukorda tahetakse põlistada veel aastakümneks.

JAAN SÕRRA
Eesti Põllumeeste Keskliidu asepresident,
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja nõukogu liige

Pärast Euroopa Liiduga ühinemist on Leedu, Läti ja Eesti kinni pidanud kõigist ühtse põllumajanduspoliitika (ÜPP) nõuetest. 2012. aastast on üleminekuaegsed piirangud lõppenud ja kõik ühenduse liikmesriigid peavad järgima samu turustandardeid. Kuid vanade liikmesriikide põllumehed, kes asuvad samas kliimavöötmes, saavad 2–3 korda suuremaid toetusi. Balti riikide põllumehed nimetavad sellist olukorda diskrimineerimiseks. Euroopa Liidu keskmine otsetoetus on 269 eurot hektari kohta. Eestis on see 117, Lätis 97 ja Leedus 144 eurot, kuid Hollandis 457, Belgias 435, Itaalias 404 ja Kreekas 384 eurot.

Võrdsus, õiglus, solidaarsus

Võrreldes liitumisaastaga on EL-i ühisturg muutunud ja liitumislepingu tingimused iganenud – hiljem ühinenud Leedu, Läti ja Eesti olukord ei ole teistega võrdne. EL ÜPP põhineb Lissaboni lepingul, mis sätestab kõikidele liikmesriikidele ühised põhiprintsiibid: võrdsus, õiglus, solidaarsus. Euroopa Liidu eelarveplaan aastateks 2014–2020 määrab alates 2014. aastast Balti riikide põllumeestele vaid viie euro võrra suurema otsetoetuse aastas. Selle järgi oleks ka 2020. aastal nende otsetoetused 35–48% madalamad kui ühenduse keskmine. Ajal, mil Euroopa analüüsib oma konkurentsivõimet globaalsel toiduturul, on selline vahetegemine oma liikmesriikide põllumeeste seas lubamatu.

Brüssel ei ohjelda kõlvatut konkurentsi

Eesti on täitnud Euroopa Liidu ees kõik kohustused. Kuid meie soov järgida ühenduses selle aluspõhimõtet – solidaarsust liikmesriikide vahel – on seni jõudnud kurtide kõrvadeni. Me oleme kõlvatus konkurentsis, sest põllumajandussisendite ja toidutoorme müügihinnad on kogu ühenduses sarnased.
2013. aastast ei luba Brüssel enam maksta uutel liikmesriikidel toetuste riigipoolset lisamakset ning rakendub ka modulatsioon (toetuste vähendamine keskmistel ja suurematel põllumajandustootjatel), mistõttu vähenevad meie põllumeeste toetused järgmisel aastal peaaegu viiendiku võrra – see oleks võrdsustamine miinusmärgiliselt.
Kvaliteetne Eesti toit hakkab liikuma suurema ostujõuga turgudele ja meie tarbija peab rahulduma importtoiduga, mille hind ja tihti ka kvaliteet on madalamad, sest mitmeid kordi suuremad toetused võimaldavad ühenduse põllumeestel oma kaupa odavalt müüa.

Jaan Sõrra esinemas põllumeeste meeleavaldusel.

Iga eestimaalane saab põllumeest toetada

Meie põllumeeste mõõt on täis – me nõuame alates uuest eelarveperioodist toetusi, mis oleksid Euroopa Liidu keskmisel tasemel, ja palume selleks kõigi eestimaalaste abi.
Kuni 17. juunini saavad kõik anda oma toetusallkirja Balti põllumeeste vabaühenduste ühisdeklaratsioonile, milles nõutakse põllumajandustoetuste võrdsustamist Euroopa Liidu uuel eelarveperioodil. Seda saab teha kõigis suuremates toidukauplustes.
Põllumeeste tänu kaupmeestele!

Kui soovid ka edaspidi osta head Eesti toitu mõistliku hinnaga, siis toeta põllumeest!
See aktsioon on demokraatia ja solidaarsuse proovikiviks – kui Brüssel meie õiglasi nõudmisi arvesse ei võta, peab ta ka lõpetama jutud kodanikeühiskonnast, solidaarsusest ja oma kodanikega arvestamisest.
Baltimaade põllumeeste toetusaktsioon koos allkirjade kogumisega toimub üheaegselt Eestis, Lätis ja Leedus. Allkirjade kogumist korraldavad Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda ja Eesti Põllumeeste Keskliit koostöös Eesti toidukauplusketidega. Deklaratsiooni teksti saab lugeda Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja kodulehelt www.epkk.ee.
Toetust deklaratsioonile on võimalik avaldada ka internetis Facebooki lehel www.facebook.com/ToetaPollumeest.

Reform räägib efektiivsusest, Kesk elu säilimisest Eestimaal

Haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoolt võib iga nädal mõne uue uudise kuulda. Ei ole hariduses seda, mida või keda ta reformida ei soovi. Mina toon paljude plaanide hulgast välja kolm, mida erilise huvi ja ettevaatlikkusega jälgin.

MAILIS REPS
Riigikogu liige,
eksharidusminister

Esiteks, uus koolipiirkondade rahastamise kava.

Kogu aeg räägitakse, et midagi on tarvis efektiivsemaks muuta. Teisisõnu, see tähendab ikkagi suuri sulgemisi. Kasutatakse keerulisi võõrsõnu, kurtes, et põhikoole on Eestimaal liiga palju, need on väikesed ning asuvad peamiselt maapiirkondades.
Ainult rahalise kalkulatsiooni järgi on uuendusmeelsetel efektiivsuse nõudjatel õigus – odavam on pidada 500–700 lapsega kooli kui 60–150 lapsega põhikooli. Enamik meie põhikoolidest aga on just väikesed ning keskustest eemal asuvad imekaunid remonditud koolid.
Koolipiirkondade rahastamise mõte on lihtne – raha antakse mitme kooli peale kokku. Näiteks on kahe või kolme valla ristumispunktis kolm põhikooli – 40, 75 ja 130 õpilasega. Raha eraldab riik, aga vaid ühe kooli jagu. Kui omavalitsused kokkuleppele ei saa ega lisa piisavalt raha, tuleb kaks kooli kinni panna.
Rahalises mõttes võime mõne aastaga tõepoolest kokkuhoidu saada ning võib-olla isegi teistele õpetajatele jääb enam palgaraha, või vähemalt annab see võimaluse õpetajaid-spetsialiste juurde saada. Reaalselt sulguvad väikesed koolid ning lapsed liiguvad lähimasse linna, lõpptulemusena Tallinna ja Tartusse. Kui juured läbi lõigatud, siis on juba ükskõik… Kindlasti oleme seda „arengut“ kõik näinud.
Kuid õpetajad ei liigu sugugi nii lihtsalt kui paberil. Õpetaja on valda või väikelinna oma kodu loonud. Õpetaja on kogukonna hoidja. Järgmises kogukonnas ei pruugi ta sama tunda. Samuti ei ole õpetajate sissetulekud sellised, et nad saaks uue kodu luua, ning kaugemale kolides võib sissetulek jääda väga väikseks. Siis otsitaksegi uus väljakutse.
Kui efektiivsusest suurema tähtsusega on hoopis meie rahvuslik julgeolek. Kui küladest kaovad koolid, ei jää sinna üldse midagi. Pangad-postkontorid-ühistransport on juba läinud. Looduskaunite paikade ainus lootus on kool, sest muidu ei tule sinna noored pered.
Jah, meie üldharidus, eriti põhikooliaste on OECD riikide keskmisega võrreldes kallim. Kuid Eestimaal elu säilimine ongi seda väärt!

Teiseks, gümnaasiumireform.

Suurte gümnaasiumide loomine on mõneski riigis end õigustanud. Ülikooliks ettevalmistumine võib seal tõesti olla parem, kuid see ei tohi tulla kõigi gümnaasiumide sulgemise arvelt.
Me ei ole lõpuni lahti rääkinud, mis meie keskharidus üldse on. Kas tõesti ühe paralleeliga gümnaasium (80–90 õpilasega 10., 11. ja 12. klass) ei suuda anda head keskharidust? Meil on gümnaasiume, mille mõneaastase vahega lõpetavad kuld- ja hõbemedalistid, siis aga ollakse taas mõnda aega riigieksamite nn edetabelites keskpärased.
Samas on sellistel koolidel pikk ajalugu, kaunid traditsioonid ja tugevad õpetajad. Minu meelest ei tohi lõhkuda töötavat süsteemi. Kui gümnaasiumiõpetajate kaader ei vasta nõuetele ning õpilaste vanemad või pädevad spetsialistid leiavad, et kool enam ei vääri gümnaasiumiastet, võime lihtsustada koolitusloa äravõtmise.
Kuid lihtsalt väita, et väikeses maagümnaasiumis ei saa head keskharidust, on ebaaus. Kui minister Aaviksoo ettepanek 252 õpilasega (maal ja väikelinnades) ja 540 õpilasega (suuremates linnades) gümnaasiumid reeglipärasteks muuta, ei jää puutumata ükski meie kool ega lastega pere.

Kolmandaks, õpetajate atesteerimise ja palgasüsteemi ümberkorraldus.

Õpetajad koos oma toetajatega tulid streikima, sest nad ei nõustu väikese palgaga. Õpetaja töötab üle 50 tunni nädalas, kuid ühiskond ei väärtusta seda piisavalt. OECD riikide võrdluses oleme tagantpoolt lausa kolmandad.
Õpetajatele vastati, et raha ei ole. Et kui palka tõstetaksegi, siis teiste koolide sulgemise arvelt. Ehk lihtsustatult – laseme iga teise õpetaja lahti, et jääjatel saaks palka tõsta. Et nii olevat efektiivsem.
Nüüd on välja pakutud veelgi julmem plaan (võib-olla hoiatuseks tulevaste streikide ees): kaotada õpetajate atesteerimisastmed (noorem-õpetaja, õpetaja, vanem-õpetaja, õpetaja-metoodik). Selle asemel oleks kõik kutseeksami läbinud lihtsalt õpetajad, kel on ühtne riiklik alampalk ning kellele kool (koolijuht) võib omalt poolt juurde maksta. Elu on näidanud, et reaalselt ei olegi raha alammäärast rohkem maksmiseks…
Seega tahab praegune valitsusliit Aaviksoo eestvedamisel tõsta õpetajate palka nii, et ühtlustatakse palgaastmed ning tõstetakse alumist astet. Üldsusele näidataks seda palgatõusuna (kuigi näiteks kõrgtasemel haridusspetsialist – õpetaja-metoodik või vanem-õpetaja – palgas hoopis kaotab), ning see kõik ongi reformijate meelest JOKK.

> ***Jah, meie üldharidus, eriti põhikooliaste, on OECD riikide keskmisega võrreldes kallim. Kuid Eestimaal elu säilimine ongi seda väärt!***

Aaviksoo eelmist haridusministripõlve meenutatakse kui aega, mil kadusid õpetajate staažitasud.

Valgamaal rahvast vähem kui arvati!

Vaid ettevõtluse kiire areng suudaks külaelu alles jätta

Kui Statistikaamet veel alles hiljuti kinnitas, et maakonnast on viimase 12 aastaga lahkunud 13% elanikkonnast, siis rahvaloendus pakub välja hullema näitaja – 15,7%. Seega on põhjust muretseda.

HEIMAR LENK
Riigikogu liige

Eesti Maaülikooli uuring Valgamaa kohta, mida maikuu lõpul Riigikogu maaelukomisjonis tutvustati, pakubki välja rea võimalusi, kuidas rahvast maakonnas kinni hoida. Edu aluseks saab olla vaid ettevõtluse areng.
Pisut üllatav oli lugeda, et elektriga varustatuse kvaliteet ja piisava elektrivõimsuse kättesaadavus on tõusnud maaelu arengus üheks olulisemaks teguriks. Kuid tehnikasajandil ja ettevõtluse ajastul on see ka loomulik. Järgmised tähtsad asjad, mida ilmtingimata vaja, puudutavad arstiabi ja põhihariduse kättesaadavust, korralike teede olemasolu, interneti kasutamise võimalust ja netiühenduste kiirust. Samuti vajab ettevõtlik inimene maal avalikke teenuseid: post, päästeteenistus, lasteaiad. Tähtsal kohal on ka pereliikmete töövõimalused lähipiirkonnas. Veel on teravalt tõusnud päevakorda kvaliteetse joogivee olemasolu kodu lähedal.
Kui nüüd teadlaste soovitusi võrrelda praktikaga, selgub, et elektrivarustus ja selle kvaliteet maal rahuldab ettevõtjaid vaid pooles ulatuses. Samasugune, ligi kahekordne vahe vajaduste ja tegeliku olukorra vahel, iseloomustab kohalike teede seisukorda. Uurimuse järgi peaks need olema vähemalt paar korda parema kvaliteediga, kui nad tegelikult on. Internetiühendus viimastel aastatel paraneb kiiresti, kuid ettevõtjate sooviks oleks veelgi ajakohasem elektroonside.
Uurimuse autorid tõdevad, et ettevõtluse areng Valgamaal vajab suuremat toetust riigilt ja kohalikult võimult, kelle ülesandeks peaks olema nüüdisaegse infrastruktuuri, hea teedevõrgu, kvaliteetse arstiabi ja hariduse kindlustamine.

Tänini pole selle ülesandega hakkama saadud, ja siit siis ka ettevõtluse suhteliselt tagasihoidlik aktiivsus Valgamaal, sellest oleneb aga otseselt rahva elukvaliteet. Kuni see ei parane, pole ka põhjust oodata väljarände vähenemist.

Paidet juhitakse mõistlikult

Riigikogu Keskfraktsioon väisas Järvamaad

7. ja 8. juunil toimus taas Keskerakonna fraktsiooni väljasõit – seekord valiti sihtpunktiks Järvamaa. Juba suvehõnguline väljasõit läks igati korda. Kindlasti peab märkima, et Järvamaa rahvas tundis ülimalt suurt huvi parlamendisaadikutega kohtumise vastu.

7. juuni õhtul kohtuti rahvaga Paides, Türil ja Roosna-Allikul. Kõikjal oli kohale tulnud mitukümmend inimest, kes lisaks Riigikogu tööle tahtsid teada ka viimastest arengutest Euroopa võlakriisi ning Reformierakonna rahastamisskandaali kohta.

Riigikogu keskerakondlased külastasid Paide Vallitorni Ajakeskust, kus tehti läbi meeldejääv retk läbi Eesti ajaloo.

Järgmisel päeval kohtuti Paide raekojas linnapea Kaido Ivaski ja linnavolikogu esimehe Kersti Sarapuuga, kellelt saadi ülevaade nii Paide linna kui ka Järvamaa hetkeolukorrast ning arutati koostöö üle. Käidi lasteaedades ja päevakeskuses, Järvamaa Kutsehariduskeskuses ja Paide Masinatehases.

Paides jääb igal külaskäigul silma pidev areng – linna suured investeeringud haridus-, spordi- ja turismivaldkonda on tunnustust väärt. Väljasõidu Järvamaale saab kõige paremini kokku võtta, kasutades riigikogulase Aivar Riisalu sõnu: „Ma mõtlen, et miks need Paide inimesed üldse ei vingu – vist seepärast, et nende linna juhitakse nii mõistlikult.“

TEHASES: Esiplaanil Tarmo Tamm *(vasakul)* ja Lauri Laasi Paide Masinatehases toodangut uudistamas. Keskel Paide linnavolikogu esimees Kersti Sarapuu.

TULEVANE ELEKTRIK: Riigikogulane Aivar Riisalu teeb Järvamaa Kutsehariduskeskuses tutvust elektrikute õppeklassiga.

Peaministeri vastutab

Kõik iga päev Eestimaal ringi sõitjad näevad, kui masendavas seisus on meie teed. Ühelt poolt on häbi välisriikidest saabuvate külaliste ees ja teisalt tuleb meil endil mööda neid teid päevast päeva liigelda. Auklikud teed tähendavad täiendavat kulu autoomanikele ning asfaldiaukudest mööda laveerimine võib tekitada ülimalt ohtlikke liiklussituatsioone.

TARMO TAMM
Riigikogu liige, Põlva linnapea 1999–2011

Suurem osa linnatänavatest kuulub kohalikele omavalitsustele, kes on silmitsi tõsiasjaga, et neil lihtsalt pole raha teeaukude lappimiseks, rääkimata teekatte täielikust renoveerimisest. Jutud sellest, et auklikud tänavad on vaid Tallinnas, ei ole õiged. Tegelikult vajaksid olulist rahasüsti tänavad nii Tallinnas kui ka Tartus, nii Pärnus kui ka Võrus.

Täpselt sama lugu on väiksemate linnade ja ka vallaasulate teede-tänavatega. Probleemi üks osa seisneb selles, et teehitus on ülimalt kulukas – ühe ruutmeetri asfalteerimine maksab umbes 20 eurot (seega üle 300 Eesti krooni). Kui tahame asfalteerida 100 meetri pikkust ja 5 meetri laiust lõiku, läheb see maksma 10 000 eurot. Enamik tänavaid on aga hulga laiemad ning mõõdetakse neid kilomeetrites, seega paljukordistub ka ehitusmaksumus. (Näiteks Põlva linnas on 26 kilomeetrit tänavaid – seda on rohkem kui Põlva ja Võru vahemaa.) Probleemi teine osa on aga valitsuse valikutes linnade ja valdade rahastamisel.

Riigiteedele 15 korda rohkem raha

Hetkel on Eestis 56 800 kilomeetrit teid. Sellest riigile kuulub alla kolmandiku, ülejäänud kuuluvad kohalikele omavalitsustele. Rahajaotuse osas on olukord aga lausa vastupidine – kohalikele omavalitsustele eraldatavad rahasummad on naeruväärselt väikesed, võrreldes riigimaanteede jaoks eraldavatega. Käesoleval aastal arvestatakse teede rahastamisel riigimaantee kilomeetri kohta 4361 eurot, aga kohalikele omavalitsustele kuuluvate teede kilomeetri puhul ainult 302 eurot. Kuigi riigiteede ehitamine ja hooldamine on üldjuhul kallim kui kohalike teede puhul, ei saa erinevus olla 15-kordne!

Väiksema rahaga rohkem tööd?

Olukorra lahendamiseks tuleb kohalike teede arvestus muuta selliseks, et see vastaks tegelikele vajadustele ja ühtlustuks riigiteede rahastamisega võrreldes. Küsimus on poliitilistes valikutes – kui 2009. aastal eraldati kohalikele teedele 40,4 miljonit eurot, siis 2012. aastal on see summa 18,14 miljonit eurot. Hinnad on oluliselt tõusnud, kuid millegipärast arvab valitsus, et sama töö saab ära teha kaks korda väiksema raha eest. Ega ikka saa küll. Kui hetkel eraldatakse kütuseaktsiisist 70% teehoiu jaoks, siis 30% läheb muude kulutuste katteks. Leian, et ka see 30% tuleb suunata teede ja tänavate korrashoiuks. Mootorikütuse eest maksamegi ju aktsiisi eesmärgiga mitte maksta eraldi teede kasutamise maksu.

Vastutusest vaba valitsus

Vabariigi Valitsus peab linnade ja valdade rahastamise temaatikat tõsiselt kaaluma. Pärast majanduskriisist tingitud kärpeid pole omavalitsused tagasi saanud neilt ära võetud raha ning populistliku hõnguga vabastus kodualusest maamaksust teeb eelarvesse järjekordse augu. Kui 2013. aasta alguses tõuseb järsult elektri hind, siis satuvad linnad ja vallad veelgi keerulisemasse olukorda. Sellisel juhul ei lülitata tänavavalgustuslampe välja enam üle ühe, vaid ilmselt pimendatakse juba tänavate kaupa.

Ma olen täiesti nõus nende inimestega, kes ütlevad, et auklikud teed ja tänavate pimendamine ei ole normaalne. Tõepoolest, see ei ole normaalne. Aga nõndasama on ebanormaalne seegi, et aastaaastalt valitsus mõtleb, kas ärategemise eesmärgil või lihtsalt mõtlematusest, välja plaane, mis kärbivad linnade ja valdade iseseisvust ning vähendavad neil võimalusi normaalselt hakkama saada. Praeguseks kujunenud olukorras vastutab auklike tänavate ja kustutatud tänavavalgustite eest pigem peaminister kui linnapead.

Moraal või kaksikmoraal?

Möödunud aastal teatati meedias, et Europarameetri või mingi muu eurouuringu alusel on Eesti ajakirjandusvabaduse indeksi järgi tõusnud teiste riikidega võrreldes mõne sammu võrra edetabeli tipu poole. Otsustasin korraldada selles küsimuses miniuuringu. Siinkohal mõned tulemused.

ANNE TUURAND
psühholoog

Kanal 2 saates „Reporter“ 19. aprillil kommenteeris Tartu Ülikooli eetikakeskuse juhataja Margit Sutrop kaitsepolitsei aastaraamatut, kus tema väitel on kogutud informatsiooni igati õigesti kajastatud.

Seepeale meenus mulle üks tema varasem, Postimehes avaldatud artikkel, kus olid üles loetud kõik psühholoogias ammu tuntud rahvaga manipuleerimise võtted, ning need ilma igasuguse tõestuseta omistatud Edgar Savisaarele. Seevastu aga kasutavat Savisaare kriitikud ausa diskussiooni võtteid, toetudes faktidele.

Niisiis, kui juba eetikaprofessor midagi niisugust ütleb, siis peab see õige olema, ning kõike meedias kuuldut-nähtut tulebki just selles valguses vaadelda.

Mõned faktid

Aarne Rannamäe ütles saates ”Rahva teenrid“ (14. mail): „Savisaar on vana känd, kellest pole enam mingit elumahla välja pigistada.“ – Taas üks n-ö faktidel põhinev väide. Tekib küsimus, milleks kasutada nii ohtralt laskemoona, et edasi pigistada? Lootusetu ju!

Ka maikuistest saadetest ”Olukorrast riigis” saame poliitkommentaatorite Kalle Muuli ja Anvar Samosti suu läbi teada, et kõige dramaatilisemateks sündmusteks riigis on Tallinna tänavaaukudest ülesõit, mis olevat otsekui surmasõit. Või et Liivalaia tänava läbimine ilma gaasimaskita olevat samahästi kui võimatu ja tagajärgedelt hullem kui liivakõrbest läbirühkimine. Rääkimata sellest, et Keskerakond olevat üks kahtlase taustaga moodustis. Aus diskussioon ja puha faktid? On ju!?

Neid kordi ei jõua üleski lugeda, mil Tallinna linnavalitsust on meedias tembeldatud kõige suuremaks korruptsioonipesaks või isegi „rotipesaks“, suurimaks julgeolekuriskiks tervele Eesti riigile. Tallinna linnapead on Marek Strandbergi poolt Vabaduse väljakul ainuisikuliselt korraldatud „Nürnbergi protsessi analoogi“ kasutades süüdi mõistetud inimsusevastastes kuritegudes. Ei mingit moraalset dilemmat! Meie arvamustekujundajad on seni väsimatult ammutanud kättenäidatud õnneallikast edu enesele ning au ja kuulsust valitsuskoalitsioonile.

Mis toimub?

Seetõttu on praegu meedias toimuvast raske aru saada. Vaadates Kanal 2-s demonstreeritud tõsielul rajanevat filmi ”Korruptiivne Eesti”, sai üldsus esmakordselt tõelise pildi Eestis toimunust. Kuigi erakondlikku kuuluvust polnud välja toodud, oli igale vähegi ühiskonnas toimuvaga kursis olevale vaatajale selletagi selge miljonite või isegi kümnete miljonitega opereerivate tegelike ”tegijate” taust – kes neist on linnapea, kes kohtunik, kes advokaat, kes jõustruktuuride töötaja jne.

Tõeliseks pommuudiseks oli see, et kümmekond aastat korruptsioonipesakonnaks tituleeritud Tallinna linnavalitsusel ja tema töötajatel ei õnnestunudki esikohale tulla. Selleks osutus hoopis kaitsepolitsei pikaajaline korruptsioonijuhtumite tuvastaja ja menetleja Indrek Põder.

Ei saa aru, kas on ajakirjanikel tegemist ühekordse „eetikapuhanguga“, või on asi muus. Kas senimaani väsimatult ainult ühe erakonna suunas pori loopinud ajakirjanikud on ühtäkki ümber kasvanud, et esmakordselt on tõsiselt kõneks võetud valitsuserakondades toimuv? Kuuldes ”Rahva teenrites” (3. juunil) Aarne Rannamäe sõnu ”Nüüd ei saa enam keegi meediat kallutatuses süüdistada”, tuleb siiski märkida, et sinnamaale öeldud sõnad ei kao kuhugi.

Mis edaspidi saab, pole teada. Küll aga on esialgu kindel, et kui hakati süüdistama Reformierakonda, siis pärast kohtus õigeksmõistmist näeme uute süüdistuste valguses Kanal 2-s pressikonverentsi andmas mitte selle erakonna juhtfiguure, vaid Keskerakonna peasekretäri Priit Toobalit.

Ja järjekordses saates ”Olukorrast riigis” (3. juunil) jätkas väsimatu Samost ammu sissetallatud rajal, väites, et Reformierakonna ja Keskerakonna suur vahe olevat selles, et viimane kujutavat Eestile tõsist julgeolekuriski.

TÜ eetikakeskuse juhataja Sutrop aga jääb seekord kidakeelseks, leides midagi umbes sellist, et „asja tuleks nagu uurida“. Jätan lugejate otsustada, kus on siin moraal ja kus kaksikmoraal.

Ülekohus vabas Eestis

Omandireformiseadus (ORAS) võeti vastu Eesti Vabariigi Ülemnõukogus 13. juunil 1991. aastal ja kehtima hakkas see 20. juunil 1991.
Hilisematel aastatel on seadusesse tehtud üle 30 muudatuse. Seadust ei ole lõplikult täidetud tänase päevani.

1999. aastal sai minust Eesti Üürnike Liidu esimees. Pean tunnistama, et tookord olin meie tegevuse ja selle tulemuste suhtes optimistlikum kui täna. Hoolimata hingevalust oma kodu kaotamise pärast ja vaatamata tuhandete saatusekaaslaste küsimusele "Milles mina olen süüdi, et minult võeti kodu?" pole ma üheski instantsis saanud vastust. Vastust ju polnudki – lihtsalt ajalugu oleks kui kordunud.

HELLE KALDA
Eesti Üürnike Liidu esimees

Kõik ei ole seaduse ees võrdsed

1941. ja 1949. aastal küüditas Nõukogude okupatsioonirežiim Eestist Siberisse ja teistesse kaugetesse piirkondadesse *ca* 30 000 inimest. Alates 1956. aastast lubati küüditatuil Eestisse tagasi tulla, kuid nende vara tagastamine sai võimalikuks alles pärast Eesti taasiseseisvumist…
Ülekohus ei seisa kotis, ütleb vanasõna. Seda uskusin 13 aastat tagasi minagi ning minuga koos kümned tuhanded inimesed Eestimaal, kellele kauaoodatud vaba Eesti kinkis – kodutuse. Kas keegi oskas toona arvata, et 2009. aastal loeme raamatut "Kaotatud kodud" ja 2012. aastal raamatut "Lõhutud elud" – ning et need ei räägi mitte meie vanemate või vanavanemate keerulisest saatusest, vaid meist endist? Mitte võõrriigi terrorist Eesti inimeste üle, vaid meie oma, Eesti Vabariigi poliitikast?
Omandireformi aluste seadus võeti vastu 13. juunil 1991, ning seal on kõik need aastad ilutsenud paragrahv, mis ütleb: **Omandireformi käigus vara tagastamine või kompenseerimine endistele omanikele või nende õigusjärglastele ei tohi kahjustada teiste isikute seadusega kaitstud huve ega tekitada uut ülekohut.**
Ometi on mure tekitatud ülekohtu pärast olnud juba aastaid paljude eestlaste pärisosa.
Omandireformis tehti kolm eriti jämedat viga:

- **pärijateringi laiendamine;**
- **omandi tagastamine välismaal elavatele inimestele, sealhulgas Saksamaale ümberasunud ja järelümberasunud sakslastele;**
- **poole sajandi jooksul tehtud investeeringute ärakinkimine.**

Neile asjaoludele on sundüürnikud juhtinud valitsejate ja avalikkuse tähelepanu algusest peale, juba 1994. aastast. Millal, kuidas ja kes suunas omandireformi elluviimise teele, kus see läks vastuollu Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga? Sellele teele suunas meid Riigikogu VII koosseis, kes võttis 1993. aastal 44 poolthäälega – 22 isamaalast, 7 mõõdukat (tänased sotsid), 6 ERSP-last jmt – vastu eluruumide erastamise seaduse. See seadus annab kõigile üürnikele nende poolt seaduslikul alusel kasutatavate eluruumide erastamise õiguse ja ostueesõiguse.
Kuid niisuguste õigusvastaselt võõrandatud eluruumide puhul, mille tagastamiseks või kompenseerimiseks on esitatud avaldus, loodi kuni tagastamisküsimuse lahendamiseni eeldused nende majade elanike põhiseaduslike õiguste rikkumiseks.

Eesti Vabariigi põhiseaduses on kirjas: Õigusi ja vabadusi tohib piirata ainult kooskõlas põhiseadusega (§11). Kõik on seaduse ees võrdsed. Kedagi ei tohi diskrimineerida… varalise ja sotsiaalse seisundi või muude asjaolude tõttu (§12). Seadus kaitseb igaühte riigivõimu omavoli eest (§13). Igaühel on õigus pöörduda oma õiguste ja vabaduste rikkumise korral kohtusse. Igaühel on õigus talle ükskõik kelle poolt õigusvastaselt tekitatud moraalse ja materiaalse kahju hüvitamisele (§25). Teame neid sätteid peast. Kuid tänases Eestis rikutakse neid kõiki jätkuvalt. Kas meil on tegemist õigusriigiga?

Okupatsioon meis enestes?

Restitutsiooni korral oleks Eestis taastatud 1940. aastal kehtinud tsiviliseeritud euroopalikud omandiõiguse normid, kus nõudeõigus omandile kaob 10 aastaga, kui vara on osutunud mahajäetuks, kui omanik pole vara eest hoolitsenud või on loobunud selle kasutamisest.
See loomulikult rahva varade ärastajatele ei sobinud.
Nõudeõiguse aegumisel võtab tsiviilõigus arvesse loodusjõudude ja seaduste toimet ning inimtöö väärtustloovat olemust. Pelk okupatsiooni nentimine ei muuda olematuks loodusjõudude toimet ega 1940. aastal varade osas kehtinud nõude- ja pärimisseadusi.
Omandireform tõi Eestis kaasa uusrepresseerimise ehk represseeritute vara heausksete omandajate ning tagastatud elamutes elavate üürnike huvide kahjustamise. Vähe sellest – mida aeg edasi, seda rohkem sai selgeks, et riigil, s.t valitsusel, on üsna ükskõik, **mis saab neist inimestest, kes jäid kunagise omandiõiguse rikkumisega tehtud ülekohtu heastamisel peavarjuta.**
Omandireformi puudutava seadusloome käivitumisel 1990. aastate alguses ei osatud ehk ette näha, millist mõju üks või teine õigusakt praktikas kaasa toob ja milliseks võib kujuneda nende õigusaktide koosmõju. Paljud saadikud, kes hääletasid omandireformi õigusaktide poolt, tegid seda heas usus, et seisavad omandireformi eest kõige paremal viisil. Tulemus on aga see, et täna kuulume Euroopa ebavõrdsemate riikide hulka, ja seniseid arenguid vaadates paistab, et ebavõrdsus pole kuhugi kadumas.
Omandireformi idee oli varalisi erisusi vähendada, anda võimalikult paljudele Eesti inimestele oma kodu näol baas, kust saada stardipositsioon toimetulekuks turumajanduses, taastada omandiõigus, panna alus keskklassi tekkele. Algselt kavandatud eesmärgi asemel suutis omandireform rikastada üksnes kitsast elanikkonnakihti, tõi kaasa hulga ebavõrdsust, kodu kaotamist, inimestelt varaliste õiguste äravõtmist ja otsest inimõiguste rikkumist.
Kodude äravõtmisega tekitatud ülekohus on põhjustanud inimeste võõrdumise Eesti riigist.
See on ainulaadne terves maailmas. Ei ole teada ühtegi juhtu, kus omandireformiga või mõne analoogset eesmärki täitva reformiga oleks süütutele inimestele rahu ajal tehtud nii räiget ülekohut kui Eestis. Meie riigi kogemus väärib maailmale tutvustamist kui äärmuslik inimsusevastane majandusmudel.
Miks arvavad meie riigiisad, et mingi osa ühiskonnast peabki kannatama, laskma tuua end ohvriks teiste heaolule ja hüvangule? Kas meie ühiskond tõesti leiab, et kümneid tuhandeid peresid, sealhulgas lapsi ja vanureid, peabki alandama ning et see peabki nii jääma?
On see okupatsioon meis enestes?

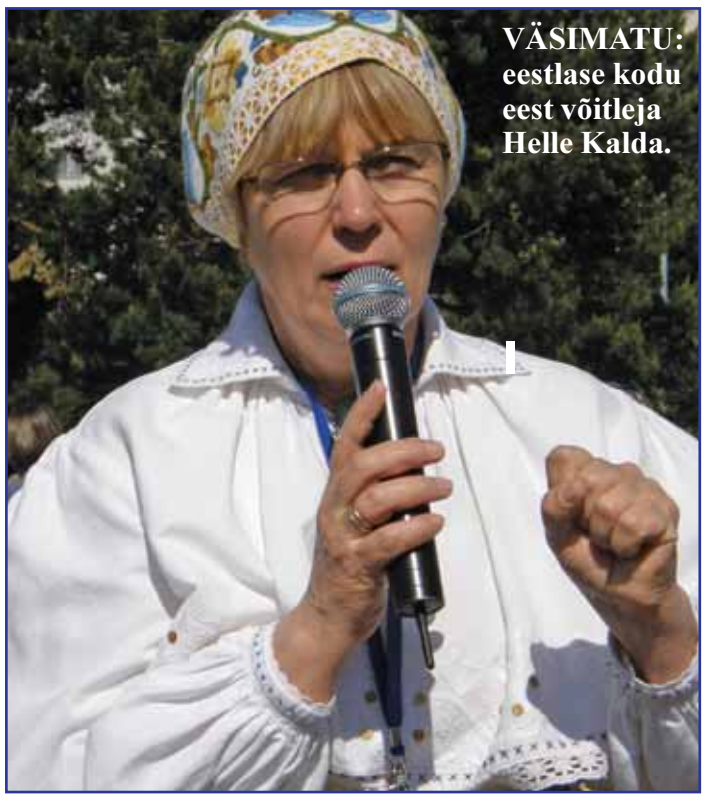
VÄSIMATU: eestlase kodu eest võitleja Helle Kalda.

Omandireform nagu pikaleveninud sõda

Omandireform on väldanud üle 20 aasta. Selle aja jooksul on Eestis olnud kuued parlamendi- ja viied presidendivalimised, kuued kohalike omavalitsuste ning kahed Euroopa Parlamendi valimised. Tundub, et mingil müstilisel moel oleme osanud juba 20 aastat valida endale niisugused rahvateenrid, kes rahva peale sülitavad.
Eesti Üürnike Liidule on need aastad olnud nagu pikaleveninud sõda.
16. aprillil 1994 sai Pärnus Peeter Tedre juhtimisel alguse Eesti üürnike liikumine. Seda võib pidada Eesti Üürnike Liidu sünnipäevaks.
Üürnikeühendusega on minu pere olnud seotud alates 1995. aastast, sest ka meilt võttis omandireform kodu.
Enne mind olid Eesti Üürnike Liidu eesotsas Avo Üprus, Aino Runge, Enno Selirand, Peeter Tedre ja Feja Räim. Tänan neid kõiki südamest. Neist igaühe panusel ja tehtud tööl on hindamatu väärtus. Eesti Üürnike Liidu tegevusse on paljud inimesed panustanud oma aega, energiat ja tervist. Meie töö tulemusel on valminud sadu muudatusettepanekuid seadustesse ja alamatesse õigusaktidesse, rääkimata tuhandete inimeste nõustamisest. Mul on kibe ja kurb mõelda, et terve selle 18 aasta jooksul ei ole ükski meie inimestest leidnud tunnustamist riiklikul tasandil, ka mitte kohalike omavalitsuste poolt. Mul on häbi meie riigimeeste pärast – oma inimeste ja kogu eesti rahva ees.

Eesti Üürnike Liidu esimehena on mul 13 aasta jooksul tulnud seda kõike rääkida lugematuid kordi. Meie ühendus on selle aja jooksul kogunud süsteemselt informatsiooni, milliste probleemidega on inimesed omandireformi käigus kokku puutunud. See on mahukas andmebaas, mille kasutamine annab võimalusi reformi valukohti leevendada igal konkreetsel juhul. Me saame selle baasil kontrollida, et arengukava ja seadusandluses välja pakutavad meetmed lahendak-

Avaldus: Lõpetame omandireformi põhiseaduslikul alu

MTÜ Koduõigus ja Linnade Liidu konverentsi „Lõpetame omandireformi põhiseaduslikul alusel"

AVALIK PÖÖRDUMINE

Riigikogu esimehele ja fraktsioonidele ning peaministrile

Omandireformi aluste seaduse (ORAS, vastu võetud 13. juunil 1991) eesmärgina sätestatud § 2 lg 2: *"Omandireformi käigus vara tagastamine endistele omanikele või nende õigusjärglastele ei tohi kahjustada teiste isikute seadusega kaitstud huve ega tekitada uut ülekohut"* annab alust näha seni toimunus vastuolu Eesti Vabariigi põhiseadusega ja ORAS-ega, mistõttu varade tagastamine on sageli algusest peale õigusvastane, sest ametnike suvaõigusega on teatud õigustatud subjektidele antud omandiõigus praegusele, mitte 1940. a. varale.

Euroopa Liidu liikmesriigina on meil kohustus austada Euroopa Inimõiguste Konventsiooni sätteid, sh iga isiku koduõigust, millega omandireformis vastuollu mindi. Riigikogu tegi reservatsiooni inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni ratifitseerimisel 13. märtsil 1996. a. selle Esimese protokolli artikkel 1 sätetele, välistades nende laienemise omandireformi seadustele. Seega on sundüürnike probleem seotud inimõiguste konventsiooni teadliku rikkumisega.

ORAS-e ja Eesti Vabariigi põhiseaduse nõuete eiramise tagajärjel langes diskrimineerimise ohvriks toonase majandusministri hinnangul Riigikogus 17. septembril 1997. a. umbes 100 000 inimest, kes ei saanud kasutada oma EVP-sid kasutatava korteri ostmiseks üldistel võrdsetel alustel.

MÄLU: Foto plakatist meeleavaldusel, mida kodudest väljaaetud sundüürnikud Eestimaal aastast aastasse meenutavad, tundes hingelist ühtsust Nõukogude ajal küüditatud inimestega.

Reformide 20. aastal oleks võimudel viimane aeg vabandada selle sotsiaalmajandusliku tragöödia eest, milles sundüürnikud osaliseks tehti, neid seaduslikul teel soetatud kodude erastamisest ilma jättes ja neile suurt majanduslikku kahju tekitades ning neid turu ja kinnisvaraärikate meelevalda paisates.

Iseseisvuse taastamise käigus alustatud omandireform tuleb lõpule viia riigi ja kohalike omavalitsuste koostöös. Euroopa Liidu õigusest ja Riigikohtu selgitustest tuleneb riigi kohustus eraldada kohalikele omavalitsustele vahendid seadustega ja haldusaktidega pandud ülesannete täitmiseks. Riik peab eraldama vahendid kohalike omavalitsuste poolt omavahendite arvel ehitatud munitsipaalelamute jaoks, mis rajati sundüürnike kui erilise sotsiaalse staatusega isikute majutamiseks, kulutatud summade korvamiseks.
Samuti vajavad kohalikele omavalitsustele hüvitamist sundüürnikele nn kolimistoetusteks makstud summad.

Heastamaks riigi poolt omandireformiga põhjustatud ülekohut on vajalik, et need Eesti elanikud, kes jäid ilma oma kasutatava eluruumi üldistel võrdsetel alustel erastamise võimalusest, saaksid neile tekitatud otsese materiaalse kahju eest kompensatsiooni, lähtudes

sid kõigi riikliku ülekohtu all kannatanud inimeste mured.
Omandireformi vigade parandamisel ja selle reformi kiirel lõpuleviimisel ei tohiks täna teha enam uusi vigu, meil on viimane aeg kontsentreeruda lahendustele. Kui anda omandireformi lõpuleviimiseks veel 20 aastat, siis hakkab riikliku ülekohtu all kannatajate seas tegema lõplikku tööd looduslik valik...
Tegelikult see juba toimub. Kui me oma võitlust alustasime, tegutsesid üürnike ühendused kõigis meie suuremates keskustes: Tallinnas, Tartus, Pärnus, Rakveres, Kuressaares, Võrus jne. Tänaseks oleme jäänud kahekesi – mina ja Peeter Tedre. Muide, me kumbki pole saanud oma kaotatud kodu eest Eesti riigilt ei kompensatsiooni, ei uut elamist, ei midagi. Ausalt öeldes – ega ootagi! Kui kaua jaksab kodanik loota ja oodata õiglust riigilt, kes arvestab temaga ainult siis, kui valijahääli loetakse?

Sundüürnike eestvõitlejad nii parlamendis kui ka üürnike kohapealsetes alaliitudes on kahe aastakümne jooksul näidanud, et Eestis ON VÕIMALIK aus poliitika ja ideaalide järgimine. Me oleme seisnud terve Eesti riigi eest, kaitstes nõrgemaid.
Kas ühiskond, mis seda hinnata ei oska, on vaba riigi väärikas ühiskond arenenud Euroopas? Ma söandan selles kahelda.
Eesti Üürnike Liidu esimehena rõhutan:
Omandireformile tuleb leida õigustloov lõpp nii ruttu kui võimalik. Kui me ei heasta omandireformi tekitatud ebaõiglust, siis pole meil riigina võimalik tulla toime ka rahvusvaheliste väljakutsetega.

Toimetuselt: Helle Kalda esines samasisuliste seisukohtadega 24. aprillil omandireformi konverentsil Tallinnas.

sel!

nende kasutuses olnud eluruumi turuhinnast, ja et neile hüvitataks ka moraalne kahju, võrdsustades sundüürnikud sotsiaaltagatiste osas represseeritud isikutega.
Sundolukorrast omal käel välja rabelnud üürnikele tuleb riigil neile peale sunnitud väljaminekud korvata.

Sisuliselt on inimeselt kodu võtmine sundvõõrandamine. Et taastada õiglus, heastada sundüürnikele tehtud ülekohus ning tagada riigi usaldusväärsus oma kodanike ees, peab riik austama inimõigusi, sh iga isiku koduõigust, ja kohtlema sundüürnikke õigusriigile kohaselt nii materiaalsest kui ka moraalsest küljest.

MTÜ Koduõigus
Eesti Linnade Liit
Eesti Üürnike Liit
24. aprillil 2012

"Alpimaja" seriaal läks korralikult nihu

Möödunud telehooaja meeldivaks üllatuseks oli enne aastavahetust Kanal 2-es jooksnud seriaal "Kalevipojad". Selles köitsid vaatajaid nii päevakajaline teema ja humoristlik-eneseirooniline esituslaad kui ka hästivalitud ja hästimängitud tegelaskujud. Küllap ärgitas selle projekti õnnestumine tandemit Ivo Uukkivi – Ken Saan produtseerima uut sarja, millel pealkirjaks "Alpimaja" ja mis sedakorda etendus ETV-s. Paraku ei jõudnud see lugu juba algusest peale vaadatavuse TOP 10-sse ja jäi lõpuks välja isegi aprillikuu 20 vaadatavama saate hulgast.

ENDEL RIHVK
kolumnist

19. aprilli Postimehes vahendas Hendrik Alla Hanno Tombergi, Ilmar Raagi ja Ivo Uukkivi kommentaare pärast sarja esimese osa eetrisse jõudmist. Nende arvates oli kasinal vaadatavusel mitu põhjust, millest olulisemateks peeti ebaõnnestunud eetriaega ja süžee kaudset seotust enamikku vaatajaid traumeerinud suusataja Andrus Veerpalu juhtumiga.

Esimest väidet pole mõtet kommenteerida, sest eks teletegijad ise tea vaadatavuse seost eetriajaga kõige paremini.
Seevastu tahaks arutleda teise põhjuse üle. Loomulikult seostub dopinguteema peaaegu iga vaataja teadvuses möödunud hooajal suusatamises toimunu ja selle meediakajastusega. Seda ei tee olematuks ka Uukkivi väide, et "Alpimaja" puhul oli tegu pigem krimipõnevikuga ja "vaatajad ei teadnud, mida nad boikoteerisid".
Kui tegijad tahtnuksid tõsimeeli distantseeruda Veerpalu ümber toimunust, siis olnuks kriminaalse stoori käivitamiseks ka piisavalt muid võimalusi.
Kuid ka valitud stsenaariumi korral saanuks reklaamis rõhutada teisi aspekte. Selle asemel tõmbas esimene reklaamiklipp selge paralleeli reaalselt olnuga, kuna näidati dopingut pruukinutega toimuvat pressikonverentsi.
Kaldun arvama, et dopinguteema valimine ja rõhutamine oli tegijate poolt nimme taotluslik – nii loodeti vaatajaid juurde meelitada. Paraku lõigati näppu.

Autori kogenematus, tehnilised probleemid

Vähese vaadatavuse eelpooltoodud põhjustele lisandus aga ka teisi, mida kõnealuses ülevaates ei mainitud. Kui klassikalistes kriminullides on enamasti tegu ühe kuritööga, mille lahendusele uurijad sammsammult lähemale jõuavad, siis tänapäevaautorid on omaks võtmas uudset stiili, kus põimuvad mitu omavahel küllaltki lõdvalt seotud tegevusliini.
Sellised lood on üldjuhul raskemini jälgitavad, kuna tegelased ja stseenid vahelduvad hüppeliselt ja kiiresti.
Kirjalikku teksti lugedes on alati võimalik lehte tagasi keerata ja kirjapandut üle lugeda, kuid ekraanil sellist võimalust pole. Seetõttu peaks ekraanil tegelasi esialgu pikemalt tutvustama ja eksponeerima. Muidu on raske tegelasi hiljem identifitseerida ja toimuvast aru saada. See vajakajäämine ilmnes küllalt selgesti ka kõnealuse seriaali puhul. Seda võib eelkõige pidada stsenaariumi puuduseks, kuid süüst pole puhtad ka produtsendid. Nad valisid stsenaristiks Eesti hetke kuumima krimikirjaniku Indrek Hargla, kuid ei arvestanud sellega, et romaanikirjanikul on ilmselt raske kiiresti ekraaninõuetega kohaneda.
Kui tegu on hoolikat jälgimist eeldava nõudliku looga, saavad küllalt määravaks mitmed tehnilist laadi nüansid. Et toimuvat mõista, on oluline iga sõna vaatajani jõudmine. Seda aitab tagada teksti kuuldavus. Teatavasti peetakse seda teatrilaval üheks näitleja professionaalsuse mõõdupuuks.
Siin seriaalis aga räägib mitu tegelast kiirustades ja sõnu korralikult artikuleerimata; lisaks raskendavad kuuldavust pahatihti automootori mürin, taustamuusika ja olmemüra.
Kontrastina eristub sarja kolmandas osas episoodilises presidendi rollis Anu Lamp, kes demonstreerib näitlikult, kuidas saab kuuldavaks muuta mitte ainult iga sõna, vaid ka iga häälevarjundi.
Kui tegevuse jälgitavus on tihedalt seotud tegelaste kõnega, siis võõrkeelse teksti puhul on samavõrra oluline subtiitrite loetavus. Kuna "Alpimajas" on palju tegemist valges riietuses meedikutega, siis on sellisele heledale taustale projitseeritud valges kirjas subtiitrid raskesti loetavad.

Krimimürgitus

Kui veelkord rääkida "Alpimaja" sisust, siis on küsitav kuivõrd otstarbekas oli valida sarjale kriminaalne süžee.
Viimastel aastatel on kõik meie telekanalid krimipõnevikega üle külvatud. Lisaks kodumaistele "Kelgukoertele" ja "Kättemaksukontorile" tuleb järjest ekraanile sisseostetud sarju. Seetõttu hakkavad originaalsed ideed ammenduma ja konstrueeritud ulmelised lood on hakanud vaatajaid tüütama. Kui dopinguteemal sarja siiski teha taheti, siis võinuks selleks olla psühholoogiline draama, mis püüdnuks lahata Veerpalu juhtumi tagamaid. Pole kahtlust, et ka sel juhul saanuks niiditõmbajatena kujutada poliitikuid, nagu see ilmnes "Alpimajas". Geenidopingu sundmanustamine on ikkagi pigem ulmeline teema, millel reaalsusega vähe ühist.

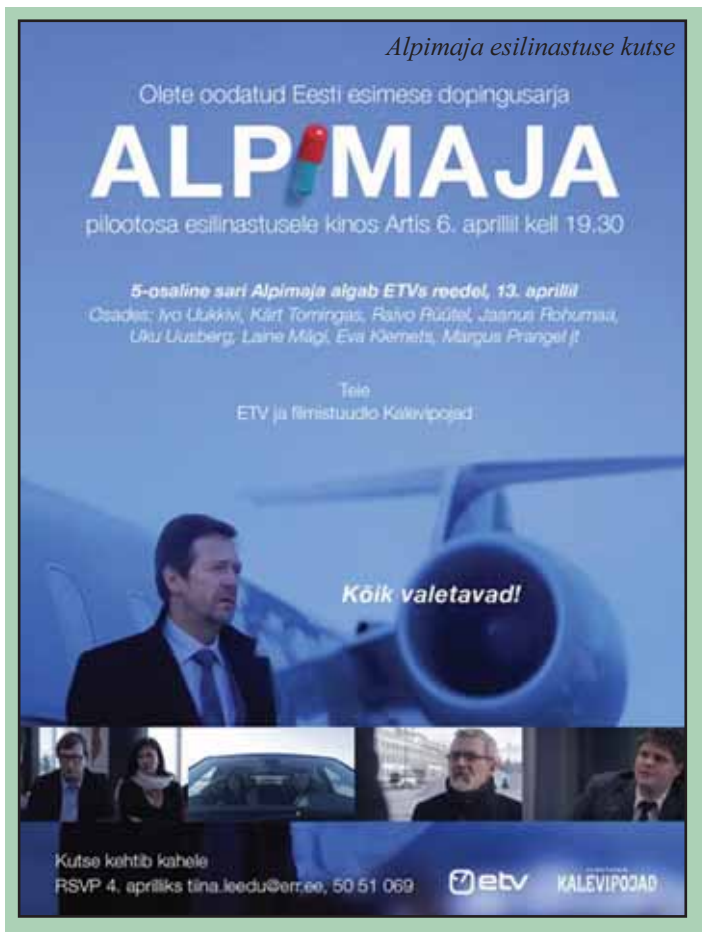

Alpimaja esilinastuse kutse

Samas vajab Veerpalu ümber toimuv hädasti lahtimõtestamist, sest ühiskonnale püütakse järjest enam jätta muljet, et sportlane ise ongi kõiges süüdi. Selle kinnituseks on kasvõi hiljaaegu tehtud otsus jätta Veerpalu välja olümpiavõitjate stipendiumi saajate nimekirjast.

Sama võib öelda ka selle kohta, kuidas talvisel Otepää võistlusel taunisid meie kommentaatorid Veerpalu tegelemist suuskade testimisega.
Küllap prognoositakse, et rahvusvaheline spordiarbitraaž vaevalt sportlase kasuks otsustab. Kui see aga siiski juhtub, kes kompenseerib siis Veerpalu kannatused?
Uusi sõnumeid teema kohta on oodata juba sel nädalal.

TALLINNA TV
18. – 24. juuni

ESMASPÄEV, 18.06
09:00 Info TV
18:45 KAVA
18:50 TÄNA. Lühiuudised
19:00 Terve tervis*
19:30 Kas tohib?*
20:00 Dokumentaalfilm. Siima Škopi muinasjutuline maailm
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 Mina, eurooplane, 11. saade. Mina ja Euroopa tulevik*
21:05 Kultuurimeeter. HeadRead 2012*
21:35 Spordisõbrad
22:05 Tantsufestival Vana Toomas Trofee 2012 Tallinnas, 3. osa*
23:35 KAVA
23:40 TÄNA*
00:00 Dokumentaalfilm. Siima Škopi muinasjutuline maailm*
00:30 Spordisõbrad*
01:00 Info TV

TEISIPÄEV, 19.06
09:00 Info TV
18:45 KAVA
18:50 TÄNA. Lühiuudised
19:00 Tallinlase tarbeks*
19:30 Õigusnõu*
20:00 Kultuuripealinna kulla fondist. Signa
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 Garaažist välja*
21:20 Linnaruum 4/11*
21:50 Mõtleme taas 3/9*
22:50 KAVA
22:55 TÄNA*
23:15 Õigusnõu*
23:45 Kultuuripealinna kulla fondist. Singna*
00:15 Linnaruum 4/11*
00:45 Mõtleme taas 3/9*
01:45 Info TV

KOLMAPÄEV, 20.06
09:00 Info TV
12:00 OTSE: LV Pressikonverents
18:45 KAVA
18:50 TÄNA. Lühiuudised
19:00 LV Pressikonverents*
19:30 Elu peeglis*
20:00 WIMA Eesti, kevad 2012
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 Spordisõbrad*
21:20 Meedia keskpunkt
21:50 Dokumentaalfilm. Mees metsast ja mere äärest
22:35 KAVA
22:40 TÄNA*
23:00 LV Pressikonverents*
23:30 WIMA Eesti, kevad 2012*
00:00 Elu peeglis*
00:30 Meedia keskpunkt*
01:00 Dokumentaalfilm. Mees metsast ja mere äärest*
01:45 Info TV

NELJAPÄEV, 21.06
09:00 Info TV
18:45 KAVA
18:50 TÄNA. Lühiuudised
19:00 Aleksei Turovski lood, 24. osa*
19:30 Suvemix
20:00 Jäljed*
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 Keskkonnanädal*
21:20 Hingelt tugevad*
21:50 Elu peeglis*
22:20 Kultuuritehase arhiivist. Pärnu kunstnikud
23:05 KAVA
23:10 TÄNA*
23:30 Suvemix*
00:00 Jäljed*
00:30 Elu peeglis*
01:00 Kultuuritehase arhiivist. Pärnu kunstnikud*
01:45 Info TV

REEDE, 22.06
09:00 Info TV
18:45 KAVA
18:50 TÄNA. Lühiuudised
19:00 Õigusnõu*
19:30 Inimeste lood*
20:00 Kultuurimeeter
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 Vintskapist soklini 5/6*
21:20 Estica. Pirita klooster*
21:50 Suvemix*
22:20 Tallinn, olen kuulus! (Tallinn, I`m famous!) 3/17*
23:45 KAVA
23:50 TÄNA*
00:10 Kultuurimeeter*
00:40 Estica. Pirita klooster*
01:10 Info TV

LAUPÄEV, 23.06
09:00 Info TV
17:55 KAVA
18:00 Koos parima sõbraga*
18:30 Kultuurimeeter*
19:00 Kas tohib?*
19:30 Tallinn liigub
20:00 Garaažist välja*
20:30 Tantsuansambli "Sõprus" KEVAD-KONTSERT, 1. osa
21:20 Nõmme Spordiklubi 75*
21:50 Rock Hotel 33
23:15 KAVA
23:20 Tallinn liigub*
23:50 Garaažist välja*
00:20 Rock Hotel 33*
01:45 Info TV

PÜHAPÄEV, 24.06
09:00 Info TV
17:55 KAVA
18:00 Aleksei Turovski lood, 25. osa*
18:30 Ajaga sammu*
19:00 Kultuuripealinna kulla-fondist. Signa*
19:30 Pillimeeste klubi*
20:20 Multifilm täiskasvanutele. Tööd ja tegemised
20:30 Tantsuansambli "Sõprus" KEVAD-KONTSERT, 2. osa
21:30 Tallinna XXXI vanalinna päevade avatseremoonia
22:15 Peeter Saul 80
23:30 KAVA
23:35 Kultuuripealinna kulla-fondist. Signa*
00:05 Tallinna XXXI vanalinna päevade avatseremoonia*
00:50 Peeter Saul 80*
02:05 Info TV

„Meedia keskpunkt" eetris ka suvel!

Kolmapäeviti kell 21.20

Tallinna TV „Meedia keskpunkt" analüüsib poliitikat ja ajakirjandust vaatajate tungival nõudmisel ka suvel!

Saatejuht Heimar Lenk:
„Kui mai lõpus andsime teada, et naaseme eetrisse sügisel, saime laviini rahulolematuid telefonikõnesid: et kuidas nii – poliitika jätkub, ajalehed ilmuvad, skandaal järgneb skandaalile, aga Tallinna TV tahab puhata?! See ei sobi!"

Et väljas on suvi, grilli ja aiatööde aeg, on saatealgusaeg hilisem – kell 21.20.
Ekraanide ette oodatakse inimesi, kes ajakirjanduses avaldatu kohta täpsemaid kommentaare ja üksikasju soovivad. „Meedia keskpunkt" püüab avaldada omaenda ehk alternatiivset arvamust – niisugust, mida mujal naljalt ei leia. Sama kurssi jätkatakse suvelgi. Et televaataja saaks teada, mis Eestimaal tegelikult toimub!

Nädala juubilar JUDY GARLAND 90

Mississippi kaldal asuvas Minnesota osariigi Grand Rapidsi väikelinnas 10. juunil 1922 sündinud šoti ja iiri päritolu Francis Ethel Gumm sai publiku lemmikuks juba 12-aastaselt, kui koos õdedega esines Chicago maailmanäitusel.

Tema vanemad olid üsna tuntud kohalikud meelelahutajad, ema Ethel mängis hästi mitut pilli. Ometi polnud Judy lapsepõlv kaugeltki kadestamisväärt. Isa homoseksuaalsus tõi perele probleeme, sest tollal oli see veel häbiasi. Peagi leseks jäänud ema pingestas tüdruku elu meeleheitlike katsetega lapsest staar teha. Õnneks oli soovunelmal täitumiseks ka reaalseid eeldusi. Juba 14-aastaselt sõlmis Judy lepingu MGM-stuudioga.

Francis Gummist sai Judy Garland, sest kolmekümnendail oli laul „*Judy*“ üldtuntud. *Garland* laenati menuka filmikriitiku Robert Garlandi nimest.

Peagi tuli menu filmisarjas „Broadway meloodiad“ ja laulufilmis „Kuula, kallis“. Kui Victor Fleming alustas filmi „Võlur Oz“ võtteid, pidi sisulist peaosa Dorothy Gale'i mängima Shirley Temple. Ometi läks roll tollal vaid 16-aastasele Judy Garlandile ning tõi talle 1939. aastal *Oscar*i lapstähe teenete eest filmikunstis. Uskumatu küll, kuid see jäigi superstaari ainsaks *Oscar*iks, kuigi ta koguni kaks korda veel sellele auhinnale kandideeris.

Aastal 1999 kuulutas Ameerika Filmiinstituut Judy Garlandi 20. sajandi kaheksandaks naisfilminäitlejaks. Aastasaja parimaks filmilauluks tunnistati Garlandi bravuurnumber „*Over the Rainbow*“ filmist „Võlur Oz“. Loomulikult võitis Garland nii *Tony* kui ka *Emmy* preemiaid.

Nagu staarile kohane, räägiti palju ta armuafääridest. Teiste hulgas olid ka ülituntud Tyrone Power ja suurprodutsent Joseph L. Mankiewicz. Esimene Garlandi viiest ametlikult registreeritud mehest oli helilooja David Rose, kuulsaim kindlasti filmilavastaja Vincente Minnelli. Nende tütar Liza Minnelli oli mõnekümne aasta eest ise superstaar ning esineb vahetevahel praegugi. Kolmanda mehe, produtsent Sidney Luftiga oli Judy Garlandil kaks last, kes samuti aastate jooksul filmides kaasa lõid.

Varasest lapseeast liiga palju tööd teinud ja varajast ameerikalikult kärarikast ning raharohket kuulsust nautinud Judy Garlandi närvikava ei pidanud ülipingetele vastu. Ta hakkas juba teismelisena rahusteid võtma. Märkamatult kasvas harjumus sõltuvuseks, millele lisandus alkoholiprobleem. Garlandi välimus muutus, osalt mitme kinoülemuse soovitusel tehtud iluoperatsioonide tõttu, mida tollal juba harrastati. Küll kohendati ta nina ja juukseid, kuskil alalõpmata midagi lisati või vähendati. Õitsvast andekast lapsest sai pikapeale närviline täiskasvanu, mida ekraanil küll varjata püüti, kuid mis ometi üsna selgesti ta viimastest filmidest välja paistab.

Foto: barewalls.com

Esialgu läks kõik veel ülihästi. Judy mängis kokku üheksas filmis koos tollase supersoosiku Mickey Rooney'ga, mis tagas kassamenu ilma suuremat süvenemist eeldamata. Muusikafilmis „*For Me and My Gal*“ alustas Garlandi kõrval oma säravat kinokarjääri tänaseni ületamatu Gene Kelly. Ka Garlandi kolm ühisfilmi Vincente Minnelliga olid menukad. Neist esimene „Kohtumispaik Saint Louis“ kuulus 1944. aasta edukaimate lavastuste hulka ning tegi tuntuks mitu lööklaulu. Neist tänini on paljudel meeles „*Have Yourself a Merry Little Christmas*“, mida suurpühade ajal pea igal aastal kuulda võib. Judy Garland pidas ekraanil vastu 15 aastat, siis algasid hädad. Õnneks jätkas maailmakuulus kontraalt oma lauljakarjääri, esinedes palju nii lavadel kui ka televisioonis. Sidney Luft tegi võimalikuks Judy Garlandi tagasituleku kinoekraanile. 1954. aastal esilinastus „Täht on sündinud“, mis tõi kaasa kandideerimise *Oscar*ile. Erakordse häälega staar alustas pikka ja menukat kontserditurneed. Ta plaadistas palju ning raadio ja televisiooni vahendusel sai temast tõeline superstaar. Kuuekümnendatel aastatel jätkus ka Judy Garlandi kinokarjäär.

Meieni jõudis tema filmidest vaid mõni. Loomulikult oli poliitpõhjusil nende hulgas Stanley Krameri „Nürnbergi protsess“, milles tosina staarnäitleja kõrval tegi meeldejääva rolli ka Judy Garland. See oli viimne kord, mil ta kandideeris *Oscar*ile.

1961. aastal triumfeeris Garland soolokontserdil Carnegie Hallis, mis tõi kaasa omanimelise *show* CBS-i televõrgus. Kuigi ametlik kriitika oli vaimustav, lõppes staari telekarjäär vaatajaskonna nigela huvi tõttu. Käes olid Elvis Presley hiilgeaastad ning just olid alustanud biitlid. Kirjutati aasta 1964. Muusikamaitsed muutusid, troonidele tõusid uued lemmikud.

Judy Garlandi probleemid süvenesid. Ta viimseks filmiks jäi „Võiksin igavesti laulda“, milles kõlas nii mõnigi tuntuks saanud laul, neist üks oli ekraaniloo tunnusmeloodia „*I Could Go On Singing*“.

Paraku tahtis talle sageli nii helde saatus teisiti – Judy Garland suri vaid 47-aastasena uinutite üledoosi tõttu Londonis 1969. aasta juunis. Ta on maetud Hartsdale'i Ferncliffi kalmistule New Yorgis. Tähte on kahel korral kujutatud USA postmarkidel ning 2001. aastal jõudis paljude maade telekraanidele kaheosaline miniseriaal „*Life with Judy Garland: Me and My Shadows*“, mis võitis mitu olulist auhinda. Judy Garlandi rollis säras *Golden Globe*'i ja *Emmy* vääriliselt Judy Davis.

Enn Eesmaa

Harry Ahland 80

15. juunil tähistab väärikat juubelisünnipäeva Tartu seenioride kultuuriklubi „Hõbehelk“ kauaaegne eestvedaja, KE Seenioride Kogu juhatuse, KE Roheliste Kogu juhatuse ja Jaan Tõnissoni Seltsi asutamise initsiatiivgrupi liige Harry Ahland.

Juubilar on korraldanud palju tervisepäevi, loenguid, filmiõhtuid, piduüritusi, ekskursioone, aga ka marjakorjamist astelpajuistandikes Tartu piiril.

Soovime väsimatu sisemise mootoriga mehele õnne, head tervist ja jätkuvat nooruslikku energiat.

Harry! Ilusad mõtted
Su poole on teel,
kaunimad soovid,
et rõõmsaks saaks meel!

Sõbrad Tartust, Põltsamaalt, Nõmmelt ja Haaberstist

Eestimaine pesubränd BonBonLingerie avas Ülemiste keskuses uue firmakaupluse

bonbon lingerie

Kohe saab ka Ülemiste Keskuse teisel korrusel BonBonLingerie poes argipäevast ära põgeneda pitsivahu sisse ning osta parimat kodumaist pesu, koos hea ja sooja teeninduse ning parimate emotsioonidega!

BonBon on mono-*brand* butiik, kus leidub toodangut igale maitsele ja rahakotile.

NAISTELE! Lõviosa pakutavast toodangust on naistepesu (rinnahoidjad, püksid, kombineed, alussärgid, öösärgid, hommikumantlid, sukad, sokid ja aksessuaarid vürtsitamaks igapäevast aluspesu).

MEESTELE on mugavad ning ihusõbralikud, osalt lõbusad bokserid!
LASTELE arendatud tooted on ihusõbralikust viskoosist, kaunistatud pitside ja vahvate lisanditega. BonBonJunior on armastatuim aluspesumärk Eesti turul.

Kaupluste põhirõhk on hubasel atmosfääril ja heal teenindusel.
Kvaliteetne kaup ja pidevalt uuenevad kollektsioonid!

Avame reedel, 15. juunil kell 16.00.
Vahuvein ja avamisüllatused!

Üritused Tartus

Kolmapäeval, 20. juunil kl 15
võtab tartlasi vastu (Keskerakonna büroos, Ülikooli 12) Riigikogu liige professor Aadu Must.

Esmaspäeval, 25. juunil kl 14
nõustab tartlasi samas jurist Marjo Antik.

Telli Kesknädal! * Helista 617 77 17 * www.tellimine.ee * tellimine@expresspost.ee